

Розділ 1

Кедвен — це земля між Драконовими горами на півночі, Синіми горами на сході та непролазними лісами на заході. Тут правлять королі з династії Топп. Їхньою первісною столицею був древній замок Бан-Ард, але в 1130 році по Відновленню король Дагред зробив з нього чародійську школу, перенісши столицю до серця країни — фортеці Ард-Каррайг.

Інші провідні твердині Кедвену — це Бан-Ферг, Девон, Бан-Філім та Бан-Гленн.

Гербом Топпів і всього королівства з давніх-давен був єдинокоріг — *d'or, licorne effrayée de sable*¹.

До королівства Кедвен з усіх боків прилягають прикордонні землі, що належать до спільного управління, відомі як марки, або ж мархії. Ними керують маркграфи, себто маркізи — часами спадкові, а інколи призначені королем. Назва походить від того, що ці землі слугують чимсь на кшталт передової лінії оборони, яка поволі просувається вперед, відвойовуючи в ельфів нові землі для Кедвену, зміщуючи все далі й далі кордони й встановлюючи свої марки, себто мітки. Марок є чотири: Західна, Горішня, Поозерна та Долішня.

Балдуїн Адовардо

Regni Caedvenie Nova Descriptio

Попри свої найщиріші зусилля — і з досить поважних причин — Геральт ніяк не міг зосередитися на балачках старости. Його увагу цілком прикувало здоровенне опудало ворони на столі у старости. Ворона витріщалася на відьмака скляним оком, обома лапами вчепившись у пофарбовану назелено глиняну підставку. І все ж та ворона, хай якою справжньою видавалася, ніяк не могла бути живою, тут не було найменшого сумніву. Тоді чому ж — дивом дивувався Геральт — скляне вороняче око кілька разів йому підморгнуло? Чи то якісь чари? Навряд чи, бо його відьмацький медальйон не смикнувся, навіть ні разу й на йоту не завібрував. Невже тоді марево? Мана? Спричинена бодай тим, що кілька разів добряче дістав по голові?

— Я повторю запитання, — знову сказав староста Булава. — Повторю, хай і не звик повторювати.

Староста Булава вже вкотре запевняв Геральта, що не звик повторювати. І все ж час від часу робив це. Якщо й не звик, то любив.

— Повторю своє запитання: нащо ти то зробив? Що мав проти того дезертира, навіщо його так звіряче пошматував? Якісь старі образи? Бо, бач, я щось геть не вірю, що річ лиш у тому селяку й у дівочій честі його дочки. Що ти йому просто на порятунок кинувся. Сраний заблудний лицар.

Ворона кліпнула. Геральт порухав зв'язаними за спиною рукавами, розганяючи кров. Мотузка боляче вп'ялася йому в кістки.

¹ «На золотому полі здиблений чорний єдинокоріг» (фр.).

Позаду лунало тяжке сапання сільського драбанта¹. Він стояв просто за спиною, і Геральт не сумнівався, що той тільки й чекає нагоди, щоб заїхати йому кулаком у вухо.

Староста Булава пирхнув, витягнувшись у кріслі, випнувши живіт і відкинувши оксамитовий жупан. Геральт придивився до його жупана й миттю побачив, чим староста ласував сьогодні, вчора й позавчора. І щонайменше котрась страва була в томатному соусі.

— Я гадав, — нарешті повів далі староста, — що на своїм віку ніколи не стріну відьмака. Роками вас ніхто не бачив. Подейкували, що лиш дещиця відьмаків десь у горах змогла пережити дев'ятсот дев'яносто четвертий рік. Потім поповзли чутки, що й вони вимерли — чи то від голоду, чи від чуми. І на тобі — виліз звідкись у моєму селі. І щонайперше — вбиває. А піймавшись на гарячому, ще й має нахабство посилатися на якісь там довбані укази.

— На підставі іменного указу з року тисяча сто п'ятдесятого, — прохрипів Геральт, — виданого Даґредом, королем Кедвену та прикордонних земель, по-перше: відьмакам надається право вільно практикувати своє ремесло на території королівства та марок, звільнено їх також від юрисдикції місцевої влади...

— По-перше, — різко перебив Булава, — скоро пів століття мине, як Даґред обернувся на попіл, а з ним і його іменні укази. По-друге, жоден король мені тут нікого й ні від чого звільняти не буде, бо король ген-ген в Ард-Каррайзі, а тут править місцева влада. Тобто я. І по-третє, ти, братику, заарештований не за практикування свого ремесла, а за вбивство. Твоя робота — ловити перевертнів та нищити щезників. А от рубати людей тобі жоден король права не давав.

— Я став в обороні...

— Дарилу!

Страж слухняно луснув Геральта кулаком, цього разу в потилицю.

— Твоє торочення, — староста підвів очі до стелі, — уже починає дратувати. А знаєш, що надмірне дратування робить з людиною? Навіть такою спокійною, як я?

Ворона знову блимнула скляним оком. Геральт мовчав.

— Ти, — нарешті сказав Булава, — не відьмак, ти просто дефект. Тебе треба поправити. Відіслати до того вашого гірського сховку, що про нього гомонять люди. Не знаю, як там у вас все влаштовано. Може, такого бракованого, як ти, розберуть на частини й зроблять із них нових, ліпших відьмаків. У вас же так там все відбувається, еге ж? Збирають відьмаків з різних частин тіла, якимось там їх зшивають, склеюють чи щось таке. Люди всяке повідають. Тож, щоб слів на вітер не кидати... Відправлю тебе, бракований відьмаче, назад у гори, аж за Ґвенллек. За тиждень.

Геральт мовчав.

— Навіть не питаєш, чому за тиждень? — Староста вищирив свої пожовклі зуби. — Ти любиш посилатися на всякі постанови та закони. Я теж прихильник закону. І закон каже, що в селі чужинцям заборонено носити зброю. А ти ввійшов сюди зі зброєю. Геральт хотів заперечити, що то не він ввійшов, а його затягли. Але не встиг.

— Кара, — повідомив Булава, — двадцять ударів батоґом. Вирок виконає присутній тут Дариль, а рука в нього важка. Тому щонайменше тиждень не зможеш встати на ноги. Нумо, берить його. Волочить на майдан, прив'яжіть до стовпа...

— Гов, гов! — спинив драбантів, заходячи до світлиці, якийсь чоловік у зашмарованій знизу брунатній накидці. — Ти чого, Булаво, так до стовпа й батоґа квапишся? Хочеш мені відьмака покалічити? Дзуськи тобі. Мені на будові треба цілого й нешкодженого.

— А ти чого, — Булава взявся за боки, — у виконання вироків пхаєшся, Блауфалле? Досить того, що ти мені людей постійно на повинність тягаєш, а тут ще й у мою юрисдикцію лізеш. Не сунь носа до чужого проса — злочин мусить мати кару...

— Ша, який то злочин, — перебив Блауфалл. — Ніякого тут злочину нема, це чиста самооборона, порятунок людей від загибелі.

¹ Охоронець правителя держави чи воєначальника, солдат почесної варті.

Не корч мені тут пику, не треба, я свідка маю. Ну ж бо, пане фермере. Не бійся. Розповідай, що й до чого.

Геральт впізнав того селянина. То його він вчора врятував від пограбування, а він замість подяки втік до лісу. Це батько тієї дівчини, яка досі маячила відьмаку перед очима, роздягнена до голого тіла.

— Засвідчую... — прохрипів чоловік, тицяючи на Геральта пальцем. — Засвідчую словом, що цей молодик кинувся рятувати мене від розбійників... Майно моє вберіг... Доньку від ганьби порятував... Невинну з лап бандитських вирвав...

— А тамтой дезертир, — підказав Блауфалл, — замахнувся на нього сокирою, а молодик лише оборонявся. Самооборона! Підтвердь, пане фермере, що так і було.

— Так і було... Акурат так! Пане старосто, цей молодик ні в чому не винний! — Селянин геть зблід, надмірно горланячи. — Пане старосто! Звільніть його, благаємо вас. Нате... Благаємо, прийміть... Як відшкодування... За всякі витрати чи збитки... Залюбки вам компенсую...

Покірно кланяючись, чоловік простягнув вїту капшук. Булава так хвацько й так вправно запхав його поміж буфів у кишеню на штанях, що капшук навіть не брязнув.

— Самооборона! — пирхнув він. — Людину на кавалки мечем порубав. Невинний молодик... Ох, я б йому...

Люди вийшли на майдан. Драбанти вивели Геральта, не розв'язуючи йому рук.

— А ти, Блауфалле, — запитав староста, — чого так гарячку пореш, що аж свідка сюди приволік? Аж так тобі того відьмака треба?

— А ти наче не знаєш? Ми дорогу мостимо, Велику Дорогу, з Ард-Каррайга через ліси аж до самого Генгфорса. І не якийсь там путівець, а справжній гостинець, сухий та рівний, потужний балками й фашиною¹, щоб вози й карети могли проїхати. То не дурниці — Велика Дорога: нею хлине жвавий торг з наших країв

¹ Зв'язка лози, хмизу чи очерету для укріплення насипів, гребель, доріг тощо, а також для утеплення (прим. ред.).

до Півночі, кажу тобі. Сам король, мовляв, велів поквапитися. А там у лісах та на болотах потвор хмара, раз у раз робітники в мене гинуть — якесь чудовисько то вб'є, то потягне за собою...

— А ти відколи робітниками переймаєшся? Повсякчас твердив, що робітники — то пусте, не буде одного, знайдеться інший...

— До біса тих робітників, вони здебільшого в мене всі на повинності. Але, буває, потвора мені бригадира вколошкає — і все летить до чорта, робота стає намертво. А, тобі нема сенсу пояснювати... Кажу ж, мені треба відьмака. Не вкладуся в строк, мало того, що премію, грець їх побивай, заберуть, так ще й перевірку пришлють. А перевірка...

— Завжди щось знайде, — з розумінням закивав Булава. — То матеріали потай збуті, то кошториси завищені і таке інше...

— Ти від теми не відходь, — насупився Блауфалл. — А відьмака звільни, зараз же, без зволікань, я беру його із собою на будову... Трясця, що там таке коїться?

— То солдати зі стражницьі. — Староста притулив долонею очі. — Пан Карлтон зі своїм військом.

На майдан, здіймаючи пил і сполохавши курей, галопом влетіло кільканадцять вершників. Озброєних. У яскравому, барвистому й доволі пошарпаному вбранні. Лише двоє на чолі були ошатніші: командир — вусань у лосиному каптані, з позолоченим пасом для меча через плече й капелюхом з пучком страусових пір'їн, та довговолосий ельф з пов'язкою на чолі, вбраний у зеленавий розвідницький однострій.

— Пан капітан Рейс Карлтон, — привітався Булава, виходячи назустріч. — Ласкаво просимо, ласкаво просимо. Чим я заслужив таку честь?

Головний вершник відкинувся назад у сідлі, сплюнув, голосно відхаркавшись, і дав знак розвіднику. Ельф підскочив до стовпа з поперечкою, спритно перекинувши через неї мотузку з петлею на кінці.

— Ого. — Булава взявся за боки, озирнувшись, чи стоять за ним драбанти. — Пан капітан, видно, вирішив навідатися до нашої шибениці. Ай, навіть бачу, кого зараз будуть вішати. Бачу, бачу, тих

двох у кайданках... Ха, то капітан спіймав тих дезертирів зі своєї стражниці! Тих, що тут у моєму лісі нападали на хлопів та дівок?

— Отих, — капітан Рейс Карлтон покрутив вусами, — я вішати не планую. Обидва в мене під шпіцрутени¹ підуть, влаштую їм шеренгу з різок. Щоб ніколи не забули. Та й годі з них. Мені й так бракує людей, щоб за просто так когось вішати. Щоби мені їх тут якийсь зайда безкарно вбивав.

Капітан випростався у сідлі, підвищив голос, звертаючись не тільки до сільського старости, а й до місцевих драбантів, Блауфалла з його посіпаками та до вже з'юрблених селян.

— За що мені карати своїх солдатів? За що? За самовільне покиннення варти? За те, що дівку захотіли трахнути? Ми в тій стражниці, як на краю світу, як у вигнанні, як у засланні якомусь. Тут ні пива не можна, ні жінок... Воно й не дивно, що хлопців лихий поплутав, спіймали собі якусь... Ну бо якого чорта, — скрикнув Рейс Карлтон, — жінки швендяють лісами? Той хлоп мусив її з собою туди брати, не міг дівку вдома лишити? А хлопці як хлопці — мають свої потреби... Я такого не схвалюю! Не схвалюю, але розумію! Пане Ельварре? Ви там готові?

— Готовий, капітане.

— Ну то, Булаво, ведіть сюди того відьмака. Він мені солдата вбив — піде на шибеницю. Бо люди геть страху позбулися. Тільки мотузку не зрїзайте, старосто, нехай висить для перестороги іншим.

Блауфалл ступив крок уперед, розтулив рот, ніби хотів заперечити, але швидко передумав. Драбанти схопили Геральта, але якось нерішуче — й не дарма. Враз запала дивна тиша, й звідкись наче повіяло холодом. Із-за стодол на майдан спроквола виступив вороний, смолисто-чорний кінь. На ньому сидів вершник — біловолосий, у темному шкіряному каптані зі срібними шипами на плечах. Над правим плечем вершника виднілися руків'я двох мечів. Звільна, навіть граційно, вороний кінь минув селян та старосту, ставши перед ватагою капітана Карлтона. На мить

запанувала тиша. Потім воронець струсонув гривую, забряжчавши кільцями мундштука.

— Пане старосто Булава, — озвався у тиші біловолосий вершник, — негайно звільнить молодого відьмака. Верніть йому його коня, зброю та все майно. Негайно.

— Так... — закашлявся староста. — Як скажете, пане Гольте. Зараз...

— Пане капітане Карлтоне. — Вершник злегка вклонився. — Вітаю.

— Пане відьмаче Престоне Гольте. — Рейс Карлтон торкнувся краєчка капелюха. — Вітаю.

— Пане капітане, — підвищив голос вершник, — будьте ласкаві, заберіть звідси того ельфа з його мотузкою та решту ваших підлеглих. Ви тут більше не потрібні. Сьогоднішню страту скасовано.

— Справді? — Капітан випростався в сідлі, взявшись за руків'я меча. — Ви так у тому впевнені, пане відьмаче?

— Абсолютно. Прощавайте. Пане старосто, хлопець на волі? Речі повернуті?

— Ах ти падлюка! — заревів котрийсь з кіннотників Карлтона, висмикуючи меч із піхов і зриваючись із місця. — Та я тебе...

Не договорив. Вершник, званий Престоном Гольтом, підніс руку й виконав якийсь короткий жест. Довкола завило й завищало, селяни всі позатуляли вуха. Кіннотник заверещав та вилетів із сідла, мов із пружини, болісно й безвольно повалившись просто під ноги товаришів; їхні коні сполошилися, заіржали, затупотіли, затрусили головами, один аж став дибки. Кінь поваленого вершника помчав поміж хатами, брикаючись і б'ючи копитами.

Запала мертва тиша.

— Хтось іще? — Престон Гольт підніс долоню в чорній рукавиці. — Хто бажає виступити? Пограти в героя? Ніхто? Я так і думав. Прощавайте, панове солдати. Молодий відьмак уже в сідлі?

— Уже, — відповів Геральт.

— Тоді в дорогу. За мною.

¹ Довга гнучка палиця або прут, що застосовувались при тілесному покаранні (переважно солдатів).